

การประเมินความเสี่ยงการทุจริต
กระบวนการอนุมัติ อนุญาต ของทางราชการ
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2563

กระบวนการต่ออายุ
การจดทะเบียนเครื่องหมายการค้า

กองเครื่องหมายการค้า
กรมทรัพย์สินทางปัญญา

แบบประเมิน:1 คัดเลือกกระบวนการหลักที่จัดอยู่ในลำดับความสำคัญสูงด้านทุจริต

กระบวนการพิจารณาเพื่ออนุมัติ อนุญาต	
1A	การรับคำขอต่ออายุการจดทะเบียนเครื่องหมายการค้า
2A	การพิจารณาตรวจสอบ สิ่งการและอนุญาตต่ออายุการจดทะเบียนเครื่องหมายการค้า
3A	การออกหนังสือแจ้งคำสั่งอนุญาตต่ออายุ และออกหนังสือสำคัญแสดงการจดทะเบียนเครื่องหมายการค้า

ประเด็นที่ประเมิน	ระดับความเสี่ยง		
	1	2	3
1. กระบวนการหลักใดที่ยังไม่เคยมีการระบุ ค้นหาวิเคราะห์ ประเมินความเสี่ยง ทุจริตมาก่อน	2A	3A	0
2. กระบวนการหลักใดที่เคยมีประวัติ การร้องเรียนเรื่องการทุจริตมาก่อนแต่ยัง ไม่ได้ปรับปรุงหรือไม่เพียงพอ	0	0	0
3. กระบวนการหลักใดที่หากเกิดการทุจริตขึ้นจะมีผู้เกี่ยวข้องมากที่สุด รับรู้ในวง กว้างมากที่สุดและผู้รับรู้ไม่อาจยอมรับได้เป็นส่วนใหญ่หรือทั้งหมด	2A	3A	0
4. กระบวนการหลักใดที่ขาดหลักเกณฑ์ เงื่อนไขเป็นบรรทัดฐาน หรือมีแต่ไม่ เหมาะสม ยังยกเว้นได้เป็นรายกรณีจากการใช้ดุลยพินิจบุคคล	2A	3A	0
5. กระบวนการหลักใดที่อยู่ในกระแสความสนใจของสังคม โลกโซเชียลมีเดีย ทันทึ หากเกิดข่าวในด้านการทุจริต	2A	3A	0
6. กระบวนการหลักใดการตรวจสอบ สอบทาน การให้ความเห็น การพิจารณาใช้ ดุลยพินิจ คำอธิบายด้วยตัวบุคคล ใช้เอกสารหลักฐานประกอบน้อย หรือสร้าง เอกสารหลักฐานประกอบได้ง่าย	0	0	0
7. กระบวนการหลักใดไม่มีคู่มือปฏิบัติงาน ไม่มี Work Flow กำกับที่ชัดเจน และ อาจจะมีปัญหาด้านการตีความที่แตกต่างกัน	2A	3A	0
8. กระบวนการหลักใดที่มีเวลาปฏิบัติหรือดำเนินการที่จำกัด เร่งรัด เร่งรีบ และมัก ใช้กรอบเวลาที่จำกัดเป็นข้ออ้าง จนไม่อาจตรวจสอบ สอบทานรายละเอียดได้	2A	3A	0

ประเด็นที่ประเมิน	ระดับความเสี่ยง		
	1	2	3
9. กระบวนการหลักใดที่ต้องใช้เวลาดำเนินการนาน ขั้นตอนมีมาก ขณะที่ผู้รับมอบผลงานหรือผู้ใช้บริการมักเร่งรีบ ใจร้อน ต้องการเร็ว ๆ	2A	3A	0
10. กระบวนการหลักใดที่ผู้ใช้บริการมักเคยชิน มีความเชื่อว่าเป็นประเพณีที่ต้องจ่ายเงินเพื่อเป็นค่าอำนวยความสะดวก และมักยอมรับการจ่ายได้	0	0	0
11. กระบวนการหลักใดที่กระทำการในพื้นที่ ตำแหน่งที่ไม่มีคนอื่นรู้เห็น หรือรู้เห็นน้อยมาก จนเป็นช่องทางให้เรียกรับผลประโยชน์ได้	0	0	0
12. กระบวนการหลักใดที่ผลประโยชน์ส่วนตัวสูงมากจนผู้กระทำอาจจะ ทำร้าย ชมชู้หรือจัดการคนที่เข้ามาขัดขวางผลประโยชน์จนคนอื่น ไม่อยากเสี่ยงที่จะเกี่ยวข้อง	0	0	0
13. กระบวนการหลักใดที่เป็นการทุจริตเป็นกระบวนการและเป็นเชิงระบบ มิได้กระทำคนเดียวแต่ต้องร่วมมือกันหลายคนให้บรรลุผล	0	0	0
14. กระบวนการหลักใดที่เป็นพันธกิจหลัก คุณค่าหลักขององค์กรเกี่ยวข้องกับยุทธศาสตร์ชาติที่จะเกิดความเสียหายสูงมากหากเกิดการทุจริตหรือเรียกรับผลประโยชน์ขึ้น	0	0	0
15. กระบวนการหลักใดที่องค์กรมีนโยบายจะใช้เป็นต้นแบบของการจัดการความเสี่ยงทุจริตและเป็นต้นแบบขององค์กรเพื่อพัฒนาต่อไป	0	0	0
รวมคะแนนทั้งหมดทุกข้อ	7	7	0

แบบประเมิน 2 สถานะความเสี่ยงกระบวนการที่สำคัญ

กระบวนการพิจารณาเพื่ออนุมัติ อนุญาต	เขียว	เหลือง	ส้ม	แดง
2A การพิจารณาสั่งการและอนุญาตต่ออายุฯ			/	
3A การออกหนังสือแจ้งคำสั่งอนุญาตต่ออายุ และออกหนังสือสำคัญแสดงการจดทะเบียนเครื่องหมายการค้า			/	

- สถานะสีเขียว : ความเสี่ยงระดับต่ำ
- สถานะสีเหลือง : ความเสี่ยงระดับปานกลาง และสามารถให้ความรอบคอบระมัดระวัง ในระหว่างปฏิบัติงาน ตามปกติควบคุมดูแลได้
- สถานะสีส้ม : ความเสี่ยงระดับสูง เป็นกระบวนการที่มีผู้เกี่ยวข้องหลายคน หลายหน่วยงาน ภายในองค์กร มีหลายขั้นตอน จนยากต่อการควบคุม หรือไม่มีอำนาจควบคุมข้ามหน่วยงานตามหน้าที่ปกติ เป็นเรื่องภายในองค์กรเอง
- สถานะสีแดง : ความเสี่ยงระดับสูงมาก เป็นกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับบุคคลภายนอก คนที่ไม่รู้จักมาก่อน ไม่สามารถตรวจสอบได้ชัดเจน ไม่สามารถกำกับติดตามได้อย่างใกล้ชิดหรืออย่างสม่ำเสมอ

แบบประเมิน 3 SCORING ทะเบียนข้อมูลที่ต้องเฝ้าระวัง ๒ มิติ (หรือตารางเมทริกส์ระดับความเสี่ยง (Risk level matrix))

ชื่อกระบวนการพิจารณาเพื่ออนุมัติ อนุญาต	ระดับความจำเป็นการเฝ้าระวัง			ระดับความรุนแรงผลกระทบ			ค่าความเสี่ยงรวม จำเป็น X รุนแรง
	3	2	1	3	2	1	
2A การพิจารณาสั่งการและอนุญาตต่ออายุฯ		3			2		6
3A การออกหนังสือแจ้งคำสั่งอนุญาตต่ออายุ และออกหนังสือสำคัญแสดงการจดทะเบียนเครื่องหมายการค้า		3			2		6

ค่า 2 / 3 เกี่ยวข้องกับบุคคลภายนอก : Stakeholders ชุมชน สังคม โลกโซเชียล กระแสสังคม ผู้รับงาน ลูกค้า กลุ่มเป้าหมาย มีความเสียหายทางการเงิน ชื่อเสียงภาพลักษณ์
ค่า 1 / 2 เกี่ยวข้องกับกระบวนการภายในเท่านั้น

ตารางประเมิน 4 Risk-Control Matrix การประเมินการควบคุมความเสี่ยง

ชื่อกระบวนการพิจารณา อนุมัติ อนุญาตของ ทางราชการ	ค่าความเสี่ยง รวม จากประเมิน 3	คุณภาพการ ควบคุม ดี พอใช้ อ่อน	คุณภาพการ จัดการความ เสี่ยง	ค่าประเมินการควบคุมความ เสี่ยงการทุจริต		
				ต่ำ	ปาน กลาง	สูง
2A การพิจารณา ตรวจสอบ สั่งการและ อนุญาตต่ออายุฯ	6	พอใช้	ดี จัดการได้ทัน ทุก ครั้ง ก่อนเสียหาย	(1)	(2)	(3)
			พอใช้ จัดการได้ ส่วน ใหญ่ บางส่วนไม่ได้	(4)	(5)	(6) 2A, 3A
3A การออกหนังสือ แจ้งคำสั่งอนุญาตต่ออายุ และออกหนังสือสำคัญ แสดงการจดทะเบียน เครื่องหมายการค้า	6	พอใช้	อ่อน ยังจัดการไม่ได้ส่วน ใหญ่ หรือ ไม่มี แนวทางเป็นระบบ	(7)	(8)	(9)

แบบประเมิน 5 ระบุทางเลือกแนวทางจัดทำแผนบริหารความเสี่ยงทุจริตระดับองค์กร

ลำดับ	เรียงลำดับความเสี่ยง	แนวทางที่เลือก จัดการ	แนวทางการจัดการความเสี่ยงที่เลือก
1	2A การพิจารณาตรวจสอบ สั่ง การและอนุญาต ต่ออายุการ จดทะเบียนเครื่องหมายการค้า	ทางเลือกที่ 3	<ul style="list-style-type: none"> - แต่งตั้งคณะทำงานพัฒนาคู่มือปฏิบัติงานการ พิจารณาต่ออายุการจดทะเบียนเครื่องหมายการค้า - จัดทำคู่มือปฏิบัติงานการพิจารณาต่ออายุการจ ทะเบียนเครื่องหมายการค้า
2	3A การออกหนังสือแจ้งคำสั่ง อนุญาตต่ออายุ และออกหนังสือ สำคัญแสดงการจดทะเบียน เครื่องหมายการค้า	ทางเลือกที่ 3	<ul style="list-style-type: none"> - พัฒนาระบบจ่ายงานอัตโนมัติ ในระบบการ พิจารณาตรวจสอบ/สั่งการต่ออายุ และการออก หนังสือสำคัญ แสดงการจดทะเบียนผ่านระบบ อิเล็กทรอนิกส์

ทางเลือกที่ 3 แผนเพิ่มเติมเครื่องมือการควบคุมความเสี่ยงทุจริต	เหตุการณ์ความเสี่ยงย่อย	กำหนดกิจกรรมหลักของแผน	เลือก
เครื่องมือการควบคุมด้านทุจริตมีความหลากหลาย หากนำมาใช้อย่างสม่ำเสมอ ต่อเนื่อง ด้วยความรับผิดชอบต่อผลงาน (Accountability) จะทำให้คุณภาพการจัดการทุจริตดีขึ้นจากคุณภาพการจัดการ “อ่อน” หรือ “พอใช้” สู่คุณภาพการจัดการ “ดี” ในเชิงป้องกัน ป้องปราม สอดส่อง และหลีกเลี่ยง เครื่องมือควบคุมด้านการทุจริตที่สำคัญ ได้แก่			
กำหนดหลักเกณฑ์ เงื่อนไข กระบวนการที่มีความสัมพันธ์กับความเสี่ยงทุจริตให้ชัดเจน ก่อนลงมือทำจริง ลดการตีความ ลดดุลยพินิจ เป็นส่วนหนึ่งของหลักการ PDCA ในส่วน P=Plan หลักเกณฑ์ เงื่อนไขคือบรรทัดฐานที่ยกเลิกการใช้ดุลยพินิจส่วนบุคคล	เรียกร่องผล ประโยชน์จากประชาชนที่มาติดต่อ 1. การอำนวยความสะดวกเพื่อลดระยะเวลาในการอนุญาตให้ต่ออายุการจดทะเบียนเครื่องหมายการค้า 2. การใช้ดุลยพินิจในขั้นตอนการพิจารณาสั่งการและอนุญาตคำขอต่ออายุการจดทะเบียนเครื่องหมายการค้า	- แต่งตั้งคณะทำงานพัฒนาคู่มือปฏิบัติงาน การพิจารณาต่ออายุการจดทะเบียนเครื่องหมายการค้า - จัดทำคู่มือปฏิบัติงานการพิจารณาต่ออายุการจดทะเบียนเครื่องหมายการค้า - พัฒนาระบบจ่ายงานอัตโนมัติในการพิจารณาตรวจสอบ/สั่งการ ต่ออายุ และการออกหนังสือสำคัญแสดงการจดทะเบียนผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์	/
กำหนดวิธีปฏิบัติแตกต่างกัน กรณีพบข้อบ่งชี้ว่าไม่ผ่านเกณฑ์การประเมิน ในการปฏิบัติงาน กรณีไม่ผ่านเกณฑ์การประเมินทุจริต จะต้องทำกิจกรรมการควบคุมเพิ่มเติมจนชัดเจน (1) ตรวจสอบเพิ่มเติมจากหน่วยงานอื่นภายในองค์กร (2) ตรวจสอบเพิ่มเติมจากหน่วยงานอื่นภายนอกองค์กร (3) ให้ผู้ร้องเรียน ต้นสังกัดรับรองความถูกต้องแท้จริง (4) นำส่งข้อมูลเบาะแสสู่ระบบการจัดการเบาะแสจากการทุจริต เพื่อดำเนินการต่อไป			
<u>กรณีที่เกิดกิจกรรมการควบคุมเพิ่มเติมดำเนินการไม่ครบถ้วน ไม่สามารถยอมรับให้ผ่านงานนั้นต่อไปได้ วางหลักเกณฑ์ เงื่อนไข ขั้นตอน คำชี้แจงอธิบายประกอบใบปะหน้าเพื่อ</u> (1) ส่งคืนเรื่อง (2) ปฏิเสธดำเนินการต่อ (3) ขอรับความคุ้มครองในฐานะพยานที่ไม่มีส่วนรู้เห็น			
การแปลงสถานการณ์ทุจริตที่พบจริงในความคิดปกติ ที่อาจจะเป็นข้อบ่งชี้การทุจริต เป็นบทเรียนที่เรียนรู้ หรือกรณีศึกษา เป็นการส่งมอบบทเรียนที่เรียนรู้ในรูปแบบของ (1) กรณีศึกษา ไม่อ้างชื่อจริง พร้อมแนวทางจัดการ (2) FAQ คำถามและคำตอบ (3) ข้อเสนอผลการทบทวน และขอปรับปรุง Checklist (4) การปรับปรุงคู่มือปฏิบัติงาน Work Instruction(WI) ที่มีเครื่องมือและกิจกรรมการควบคุมเพิ่มเติม (5) รายงานความเสี่ยงทุจริตที่หลงเหลือ (Residual Risk) ที่ยังต้องพัฒนาการปรับปรุงและคุณภาพการควบคุมทุจริตเพิ่มเติม			

